

Ingenjörlandet med resonabel lönenivå

Finland, EU:s tidigare mönsterelev, numera Europas sjuke man, har mycket att lära av Tjeckiens starkt export- och ingenjördrivna industritradition.

SÖREN VIKTORSSON TEXT

× Väster om Finland ligger ett centraleuropeiskt land som har EU:s högsta tillväxt och där huvudstadens invånare har avsevärt högre köpkraft än helsingforsarna.

”Löneläget, köpkraften och den välutbildade arbetskraften gör att Tjeckien erbjuder stora möjligheter för finländska entreprenörer”, fastslår Markku Immonen, vd för färgföretaget Dejmark Group.

Invid Moldaus strand ligger Slavia, ett klassiskt café av centraleuropeiskt snitt. Här träffar vi en solig söndagsmorgon den finländske färgentreprenören.

”Vi trivs väldigt bra i Prag”, förklarar Immonen som 2008 flyttade till den tjeckiska huvudstaden med fru och fyra barn, varav två idag bor i England.

Efter ingenjörsexamen i Otnäs 1987 började han på färgföretaget Tikkurila och kom under ett par decennier att jobba med allt från produktutveckling till strategisk planering på koncernnivå.

”Kunderna fanns i hela världen och på 1990-talet började jag resa intensivt, först i Västeuropa, sedan i USA samt Asien och mot slutet även i Öst- och Centraleuropa. Att lära känna så många olika kulturer och varje dag tänja på gränsen för den egna förmågan har varit en fin upplevelse”.

Spinoff. År 2011, då Immonen redan jobbat tre år i Prag för Tikkurilas Deco International, kom chansen att bli sin egen.

”Tikkurila avyttrade genom en management buyout sina fyra försäljningsbolag i Ungern, Tjeckien, Slovakien och Rumänien. Jag och några kollegor var snabba att nappa på anbudet”.

År 2012 såg så Dejmark Group, där Markku Immonen är huvudägare, dagens ljus. Hu-

PRISKÅNSLIGA. Tjeckerna gillar kvalitet, men försöker man sälja 'för dyrt' så försvinner man efter en tid, vet Markku Immonen vid Tikkurila-spinoffbolaget Dejmark.

vudkontoret ligger i Prag, man är runt 90 anställda och har försäljningsställen i Ungern, Tjeckien, Slovakien och Rumänien.

”Hälften av försäljningen är måleriprodukter till industrin och andra halvan går till återförsäljare. I fjol omsatte vi runt 14 miljoner euro och tillväxtpotentialen ser vi i alla fall främst här i Tjeckien”, förklarar Immonen.

Mönsterelev. Med drygt 10 miljoner invånare och beläget mitt i Centraleuropa är Tjeckien något av en mönsterelev i EU-klassen. Från att 1993 ha legat på 60 procent av EU:s genomsnittliga BNP hade man 2014 klättrat till 84 procent.

I fjol var BNP-tillväxten högst i EU, hela 4,7 procent, och landets centralbank förutspår runt 3 procent även i år samt nästa år.

När pragbor stämmer träff sker det ofta ”pod ocase”, vilket betyder ”under svansen” och kan jämföras med Stockmanns klocka i Helsingfors.

Fast här handlar det om en staty av tjeckernas skyddshelgon, den helige Václav, ridandes till häst med tillhörande svans.

”Till Tjeckiens fördelar hör en lång industritradition, hög utbildning och då inte minst många duktiga ingenjörer. Man har en resonabel lönenivå samt ett fördelaktigt geografiskt läge”, fastslår Matti Lilja, Finprosmän i Prag sedan 2012 som Forum träffar på den centralt belägna Václavplatsen.

KVALITETSMEDVETEN. ”Allt du kan sälja till en tysk kan du också sälja till en tjeck” och det tar bara omkring två år för företag att etablera sig, säger Matti Lilja, Finprosmän i Prag.

Exportdriven. Tjeckiens ryggrad är industrin som står för närmare 50 procent av BNP, även om man nu kan skönja en skiftning i riktning mot IT och kunskapsintensiv verksamhet. Hela 80 procent av landets BNP kommer från export.

”Det finns ett tiotal finländska storföretag i Tjeckien. Bland annat har Tieto runt 2 000 anställda på sin enhet för mjukvaruutveckling i Ostrava i östra Tjeckien”, berättar Lilja och tillägger:

”Vad gäller övriga runt 90-talet finländska företag handlar det mest om business to business. Därtill säljer Fiskars, Fazer och Koskenkorva samt Finlandia vodka bra här”.

När man i dåvarande Tjeckoslovakien (länderna gick skilda vägar 1993) år 1989 blev kvitt den förhatliga Husák-regimen, skedde det utan blodspillan och begreppet sametová revoluce (sammetsrevolutionen) var fött. Kanske är just den fredliga och stabila vägen in i marknadsekonomi en anledning till att vi i media så sällan hör talas om Tjeckien, plus att kringliggande länder som Tyskland och Polen är större.

”Ett intressant faktum är att pragbornas köpkraft enligt Eurostat idag ligger på stockholmarnas och parisarnas nivå. Den är alltså ungefär 20 procent högre än helsingforsarnas”, påpekar Lilja.

Men liksom är fallet med de flesta exportmål innebär etablering i Tjeckien naturligtvis en hel del utmaningar. Lilja pekar särskilt på

EN SYMBOL. Säg Skoda åt en tjeck och du ser stoltheten lysa ur ögonen. Det ärevördiga märket har med Volkswagens hjälp på drygt 20 år gått från trött lågkvalitetstillverkare till allmänt erkänt varumärke. Skoda Fabia RS på bilden är något av en kultfordon då det gäller högpresterande småbilar och ett exempel på tjeckisk ingenjörskonst.

språket, den tuffa konkurrensen från grannländerna i området, finländarnas ibland oflexibla attityd inför kundernas önskemål samt behovet av lokala partners.

Vilka produkter ser han då som möjliga att hitta marknad för i Tjeckien?

”Allt du kan sälja till en tysk kan du också sälja till en tjeck. Det är bara det att på den här marknaden tar det inte sex år eller mer, utan ibland kanske bara två år att etablera sig. Möjligheterna finns inom allt från teknologi till verkstadsindustri och från att anlita en agent till att själv starta dotterbolag härnere.”

Hög kvalitet till rätt pris. Dejmarks Markku Immonen rör sig hemtamt inte bara i Tjeckien utan även i Ungern, Slovakien och Rumänien.

”Jag skulle säga att här i Tjeckien kan du sälja i princip vilken finländsk kvalitetsvara som helst. Det handlar om att hitta bra lokala partners, distributionskanaler och en prissättning som passar marknaden. Marknaden är ganska priskänslig, men tjeckerna gillar kvalitet. Exempelvis Fiskars har lyckats utmärkt härnere via rätt prissättning, medan andra ’för dyra’ finska produkter efter en tid försvunnit.”

Unga tjecker talar ofta utmärkt engelska, de äldre kan ibland lite tyska samt ryska.

”Språkförbistringen är en av flera anledningar till att man behöver en lokal partner härnere. En annan är att den tjeckiska byråkratin kan vara ganska tungrodd”, påpekar Immonen.

Tjeckien är ett i vissa avseenden konservativt land. Hierarkier upprätthålls, man duar inte okända och här köps blommor till och öppnas dörrar för damer.

”Vad gäller affärslivet sker det dock nu en generationsväxling och det är lätt att vara finländare här. Är du vänlig, respekterar andra och deras önskemål samt spelar med öppna kort så klarar du dig gott i tjeckernas sällskap”, förklarar Immonen.

Kosmopolitiskt. Det dagliga livet är förhållandevis enkelt i Tjeckien. Prag har en utmärkt kollektivtrafik och tio procent av invånarna är idag utlänningar, något som gjort att Markku Immonen lätt kunde hitta internationella skolor till sina barn.

”I Tjeckien kan man leva ett spännande, positivt och framgångsrikt liv mitt i Centraleuropa omgiven av historia och kultur och

med utmärkta tillväxtpotentialer inom kort sagt varje område”, fastslår han.

Finpros Lilja gläder sig bland annat åt att det är mindre av snöskottning om vintern och att Prag är så sagolikt vackert, samtidigt som prisnivån är mycket lägre.

”Att vara finländare i Tjeckien är för övrigt bara positivt. Tjeckerna uppskattar alla nordiska länder, men jag skulle säga att Finland ligger dem närmast om hjärtat. Och ishockey är verkligen hela folkets angelägenhet. Härnere är det inte bara köttätande män utan varenda mormor och farmor som tittar när det är viktigt match!”

Handelsbalansen mellan Finland och Tjeckien är ännu ojämn, till tjeckernas fördel. Men såväl Matti Lilja som Markku Immonen är övertygade om att här finns gott om plats för fler driftiga finländare.

Solen tittar in genom Café Slavias fönster och från vårt bord har vi utsikt ända upp till Pragborgen. Kaffet är uppdruckat och nu kan vi inte längre dölja vår nyfikenhet – vad betyder Dejmark..?

”Ha ha, det kommer ju från nyckelfigurerens egennamn – Dusan, Erika, Jan och Markku.” ■